

**BANKA
SLOVENIJE**

EVROSISTEM

**PREDSTAVITEV
RAZISKAVE O DOSTOPNOSTI
FINANČNIH VIROV
ZA PODJETJA 2021**

JANUAR 2022

RAZISKAVA O DOSTOPNOSTI FINANČNIH VIROV ZA PODJETJA

O raziskavi

Banka Slovenije od 2011 izvaja raziskavo o dostopnosti finančnih virov za podjetja, od 2016 pa, predvsem zaradi zmanjševanja poročevalskega bremena podjetij in drugih sinergij, v sodelovanju s SID banko.

Namen raziskave je pridobiti mnenje podjetij o financiranju v Sloveniji. Pri tem smo podjetja razdelili po velikosti (mikro, mala, srednja in velika podjetja) in dejavnosti (industrija, gradbeništvo, trgovina in storitve).

V 2021 je bilo v vzorcu 3.158 podjetij. Odgovorilo je 1.182 podjetij, kar pomeni, da je bila stopnja odgovora 37 %.

Tudi v 2021 smo standardnem vprašalniku o dostopnosti finančnih virov dodali vprašanja **o vplivu epidemije na poslovanje podjetij**. Rezultati te analize so na 7. strani poročila. Vprašalnik za 2021 je enak vprašalniku iz let 2019 in 2020, obdržali smo tudi podobnost z vprašalnikom ECB.

Najpomembnejše ugotovitve

Podjetja imajo v 2021 na voljo dovolj virov financiranja: lastna sredstva zaradi izboljšanja gospodarske situacije, ugodne vire zunanjih ponudnikov in državne pomoči. **Zato podjetja v 2021 stanje na področju financiranja ocenjujejo boljše kot v 2020.**

Podjetja v 2021 najbolj **omejujejo dostopnost do kvalificiranega osebja in menedžerjev**, kar je enako kot pred epidemijo. Epidemija je dostopnost do kvalificiranega osebja in menedžerjev začasno potisnila bolj v ozadje, v 2021 pa je ta dejavnik zopet med najpomembnejšimi. Kot v vsem obdobju raziskave, so pomembni omejitveni dejavnik še stroški proizvodnje in dela ter tuje povpraševanje za velika podjetja. **Dostopnost do financiranja** je poleg plačilne nediscipline **najmanj omejujoč dejavnik** poslovanja podjetij.

V 2021 so se **neto potrebe podjetij povečale** za manj kot v 2020, obenem pa se je **izboljšala dostopnost** do večine **virov financiranja**, zato je tudi **finančna vrzel** v 2021 **nižja** kot v 2020. Še vedno je **pozitivna in se je povečala** za vsa podjetja, kar pomeni, da so potrebe po zunanjih virih večje od dostopnosti zunanjih virov.

V 2021, glede na 2020, so MSP **povečali** predvsem **uporabo** notranjih virov financiranja, medtem ko se je uporaba **zunanjih virov zmanjšala**, kar se je poznalo tudi v manjšem **število vlog** za večino virov zunanjega financiranja. Tako v 2021 kot v 2020 je veliko podjetij uporabljalo subvencije oziroma subvencionirana bančna posojila, kar je posledica pomoči države podjetjem.

Podjetja so v 2021 ocenjevala, da se je dostopnost do financiranja v 2021 izboljšala, zato so bila tudi **uspešna v pridobivanju zelenih sredstev za vse vire financiranja**, obenem pa se je **za vse vire tudi zmanjšal delež zavrženih vlog**. Podjetja v 2021 **pogoje bančnega financiranja ocenjujejo boljše** kot v 2020.

V 2021 **MSP pričakujejo izboljšanje dostopnosti za vse vire financiranja**, medtem ko **velika podjetja pričakujejo poslabšanje dostopnosti za privarčevani zaslužek ali prodajo sredstev in oba bančna vira**, za ostale vire pa ocenjujejo, da se bo dostopnost izboljšala.

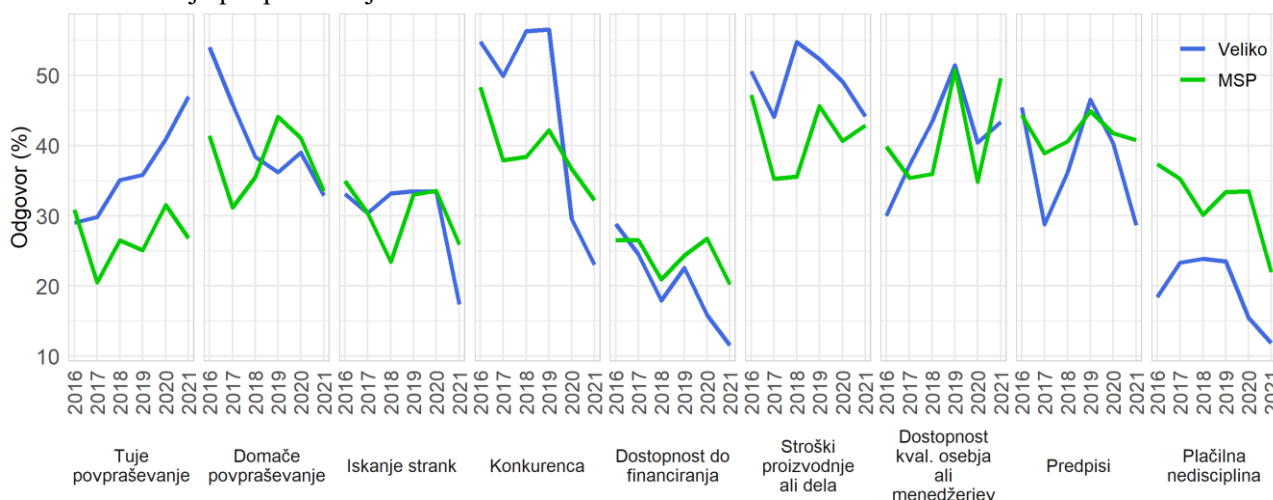
Tudi v 2021 je velika večina podjetij odgovorila, da **namerava investirati v naslednjih treh letih** (91 % MSP in 98 % velikih podjetij). Podjetja bodo investicije financirala predvsem z lastnimi viri in bančnimi posojili.

Ugotovitve vplivov epidemije COVID na poslovanje podjetij so v zadnjem poglavju.

Omejitveni dejavniki poslovanja podjetij

V 2021 se nadaljuje padanje pomena večine omejitvenih dejavnikov za podjetja. Povečal se je le pomen dostopnosti do kvalificiranega osebja oziroma menedžerjev za obe velikosti podjetij in tujega povpraševanje za velika podjetja. V 2021 je tuje povpraševanje tudi najbolj omejujoč dejavnik za velika podjetja, sledijo stroški proizvodnje ali dela, dostopnost do kvalificiranega osebja ali menedžerjev ter domače in tuje povpraševanje.

Največ MSP omejuje dostopnost do kvalificiranega osebja ali menedžerjev, sledili pa so enaki odgovori kot za velika podjetja, razen za tuje povpraševanje, ki za MSP ni pomemben omejitveni dejavnik poslovanja. Dostopnost do financiranja je v 2021 eden izmed najmanj pomembnih omejitvenih dejavnikov poslovanja za obe vrsti podjetij.

Vir: Anketa in preračun BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 - zelo omejuje« in »4 - delno omejuje«.

Pregled potreb po zunanji virih in uporaba virov financiranja v podjetjih

VIRI FINANCIRANJA PODJETIJ

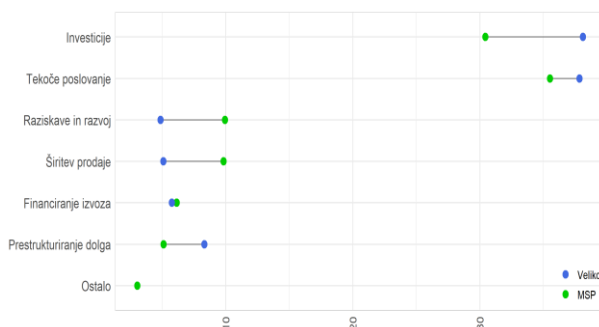
Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

Opomba: Prekoračitev na tekočem računu... je okrajšava za vir prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah.

NAMEN PORABE SREDSTEV

Namen porabe pridobljenih zunanji finančnih virov se medletno ne spreminja veliko. Tako MSP kot velika podjetja namenijo največ financiranja za **investicije in tekoče poslovanje**. V 2021, glede na 2020, so velika podjetja in MSP povečala delež sredstev za investicije, medtem ko so MSP zmanjšala delež sredstev za tekoče poslovanje, velika podjetja pa povečala. Za ostale namene financiranja oba tipa podjetij namenijo približno enak delež pridobljenih sredstev.

Podjetja se v Sloveniji večinoma financirajo z **notranjimi viri financiranja** (privarčevani zaslužek ali prodaja sredstev), z **bančnima viroma**: (i) bančno posojilo in (ii) prekoračitev na tekočem računu ali kreditna linija ali negativno stanje na kreditnih karticah) **ter lizingom**. V 2021, glede na 2020, sta tako MSP kot velika podjetja zmanjšala uporabo bančnih virov financiranja. Tako v 2021 kot v 2020 so **visok delež** financiranja podjetij predstavljale **subvencije oziroma subvencionirana bančna posojila**, kar je posledica pomoči države ob epidemiji korona virusa.

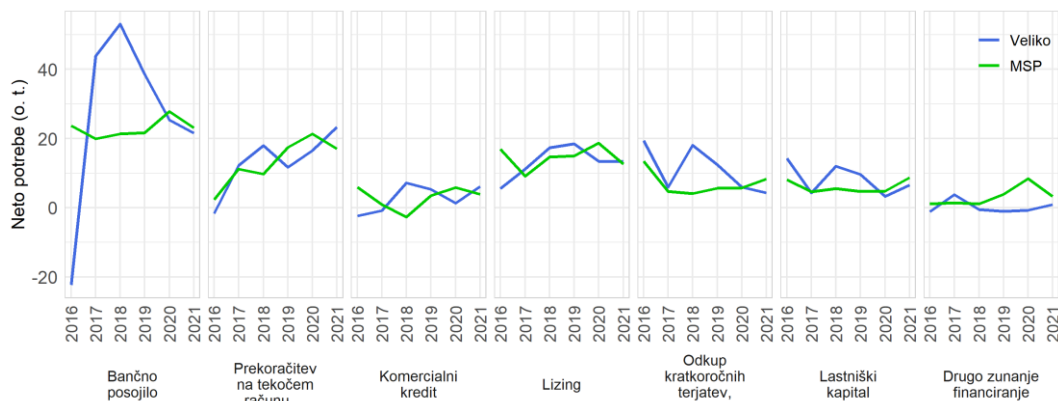

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanji financiranje. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

POTREBE PO ZUNANJEM FINANCIRANJU

V 2021 so neto potrebe podjetij po zunanjih virih pozitivne in so se torej povečale. Vendar pa je v 2021, glede na 2020, neto povečanje potreb manjše za vse vire zunanjega financiranja (najbolj za bančna posojila), razen za lastniški kapital. S tem

se je prekinil trend, ko so MSP vsako leto poročala povečanje neto potreb in obratno, ko so velika podjetja poročala zmanjšanje neto potreb za večino virov financiranja. MSP in velika podjetja izkazujejo največje potrebe po virih, ki jih tudi najbolj uporabljajo, to sta bančna vira in lizing.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.
Opomba: Neto potrebe so razlika med odgovori »povečal« in »zmanjšal«.

Dostopnost do zunanjega financiranja

RAZLOGI PODJETIJ, DA NE ZAPROSIJO ZA ZUNANJE FINANCIRANJE

V 2021, glede na 2020, se je povečalo število podjetij, ki ne zaprosijo za zunanje vire financiranja. Najpomembnejši razlog, da podjetja ne zaprosijo za zunanje financiranje je, da imajo dovolj notranjih virov. Drugi razlogi so nepomembni.

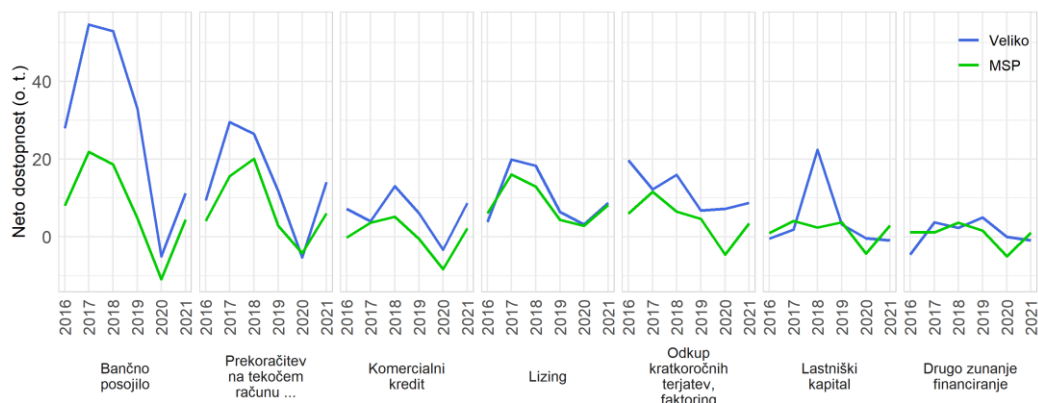
(v %)	Veliko			MSP		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
NISO zaprosili za zunanje vire financiranja	38	29	57	52	51	56
Razlog, da niste zaprosili za zunanje financiranje?						
Imamo dovolj notranjih virov (privarčevani zaslužek, prodana sredstva)	98	63	94	64	64	77
Investicijski projekt je bil odložen	0	11	0	5	10	3
Postopek za odobritev zunanjega financiranja preveč kompleksen	0	0	0	4	4	3
Stroški financiranja so previsoki	0	0	2	2	3	2
Zahteve bank po zavarovanju posojila so bile nesprejemljive	0	0	0	7	3	2
Zaradi možne zavrnitve prošnje za zunanje financiranje	0	0	0	4	4	3
Ostalo	2	26	4	14	10	10

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki niso zaprosila za zunanje financiranje.

DOSTOPNOST DO ZUNANJEGA FINANCIRANJA

V 2021 se je obrnil trend negativnega ocenjevanja neto dostopnosti financiranja. Za obe vrsti podjetij se je v 2021, glede na 2020, dostopnost do vseh virov

financiranja izboljšala, razen za velika podjetja, ki so poročala poslabšanje dostopnosti do lastniškega kapitala in drugega zunanjega financiranja.

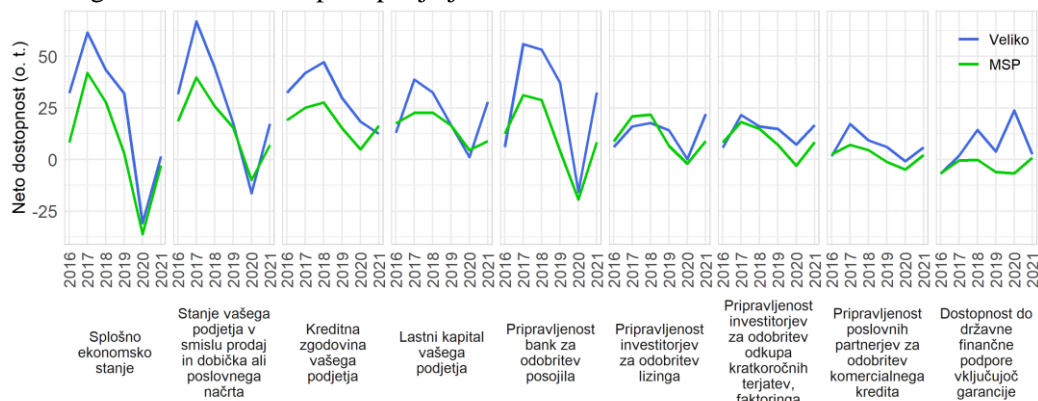

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.
Opomba: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA ZUNANJE FINANCIRANJE

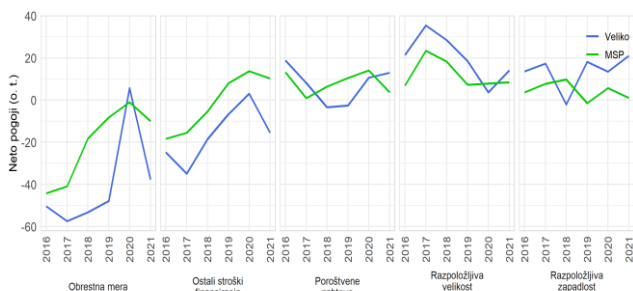
V 2021 je prišlo do obrata in podjetja so vse dejavnike, ki vplivajo na zunanje financiranje, ocenila bolj kot v 2020, razen velika podjetja dostopnost do državne podpore. MSP v 2021 negativno ocenjujejo samo vpliv splošnega ekonomskega stanja, ostale dejavnike pa pozitivno, najbolj kreditno zgodovino, lastni kapital podjetja in

pripravljenost investitorjev za odobritev lizinga. Velika podjetja pozitivno ocenjujejo vse dejavnike, najmanj splošno ekonomsko stanje in dostopnost do državne podpore. Dostopnost do državne finančne podpore po mnenju podjetij ne vpliva bistveno na zunanje financiranje, kljub izdatni državni pomoči.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.
Opomba: Neto dostopnost je razlika med odgovori »izboljšala« in »poslabšala«.

POGOJI BANČNEGA FINANCIRANJA

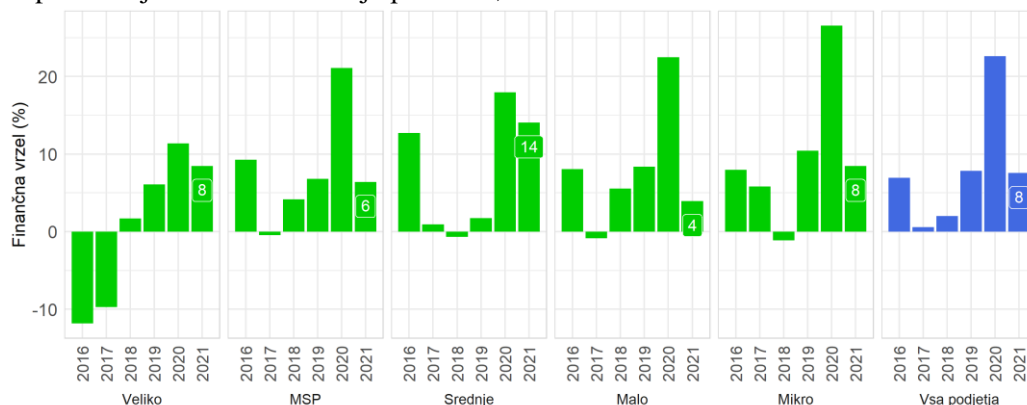
Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so zaprosila za financiranje v bančnem sistemu.
Opomba: Neto pogoji so razlika med odgovori »Se je povečala« in »Se je zmanjšala«.

Podjetja v 2021 obrestno mero ocenjujejo pozitivno, saj jih več meni, da se je zmanjšala kot pa povečala. Enako velja za velika podjetja za ostale stroške financiranja, medtem ko MSP ostale stroške financiranja ocenjujejo negativno. Po mnenju MSP se ostali stroški financiranja neto povečujejo od 2018, medtem ko so se za velika podjetja neto povečali samo v 2020. Za necenovne pogoje bančnega financiranja pa podjetja praviloma ocenjujejo, da se povečujejo. Torej po mnenju podjetij banke povečujejo poroštva (negativno) in zapadlost ter velikost posojil (pozitivno).

FINANČNA VRZEL

V 2021 je finančna vrzel še vedno pozitivna za vse vrste podjetij, kar pomeni, da so potrebe po zunanjih virih večje od dostopnosti zunanjih virov, vendar je manjša kot v 2020. V 2021 so se neto potrebe po zunanjih virih financiranja povečale,

na drugi strani pa so podjetja ocenila, da se je tudi dostopnost do finančnih virov izboljšala, zato je finančna vrzel nižja kot v 2020 (podrobneje o izračunu glej metodološke opombe).

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so uporabila dejavnik v tekočem obdobju ali v preteklem obdobju.

Vložene zahteve in uspešnost

VLOŽENE ZAHTEVE

V 2021, glede na 2020, so podjetja vložila manj zahtev za vse vire financiranja, razen MSP za komercialni kredit in drugo zunanje financiranje. Velika podjetja so najbolj znižala vloge za lizing, oba bančna vira in odkup kratkoročnih terjatev ali faktoring. MSP so zmanjšala število vloženih zahtev predvsem za oba bančna vira.

V 2021, glede na 2020, so velika podjetja vložila več zahtev za srednjeročna posojila (nad 1 do 5 let), medtem ko se je število vlog za preostale ročnosti zmanjšalo. MSP so vložila manj zahtev za vse ročnosti posojil.

(v %)	MSP			Veliko		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Bančno posojilo*	34	32	24	55	45	37
Prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah	23	22	18	28	34	29
Komercialni kredit	6	4	5	3	9	2
Lizing	24	22	20	23	35	17
Odkup kratkoročnih terjatev, faktoring	9	10	9	25	18	9
Drugo zunanje financiranje	6	7	8	10	21	1
Bančna posojila po ročnosti**						
Bančno posojilo do enega leta	18	17	13	33	28	21
Bančno posojilo nad enim in do vključno pet let	17	15	11	22	17	19
Bančno posojilo nad pet in do vključno deset let	7	9	5	17	14	9
Bančno posojilo nad deset let	4	2	1	5	9	0

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so zaprosila za zunanje financiranje.

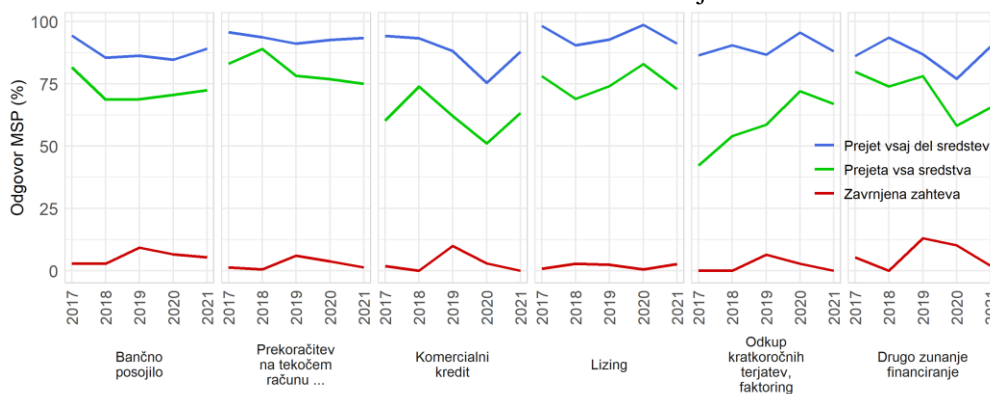
Opomba: * V podatku za bančno posojilo upoštevamo podjetja, ki so vložila zahtevo za katero koli ročnost, samo enkrat.

** V podatkih za bančno posojilo po ročnostih so upoštevane vse vloge podjetij.

USPEŠNOST VLOŽENIH ZAHTEV ZA MSP

Podjetja so uspešna pri pridobivanju zunanjih virov, okoli 90 % podjetij prejme vsaj del zelenih sredstev, medtem ko je število zavrženih vlog zanemarljivo za vse vire. Za MSP (glej sliko) se je v 2021 uspešnost vlog izboljšala za vse vire, razen za

lizing in odkup kratkoročnih terjatev oziroma faktoring. **Velika podjetja** (ne prikazujemo na sliki) so še vedno uspešnejša kot MSP pri pridobivanju vseh vrst zunanjega financiranja. V proučevanem obdobju se je **delež zavrženih vlog znižal** za vse vire financiranja.

Vir: Anketa in preračun BS. MSP, ki so zaprosili za zunanje financiranje.

Opomba: Prejet del sredstev vključuje vsa podjetja, ki so dobila vsaj del zahtevanih sredstev (od 1 do 100 %).

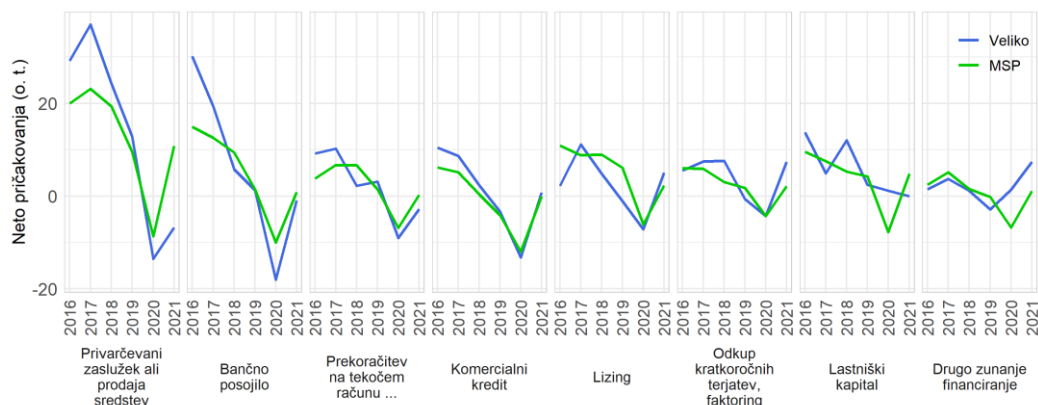
Prejeta vsa sredstva pa vključuje samo podjetja, ki so dobila vsa zahtevana sredstva (100 % uspešnost).

Pričakovanja o dostopnosti financiranja in namera investiranja

PRİČAKOVANJA GLEDE DOSTOPNOSTI DO ZUNANJEGA FINANCIRANJA

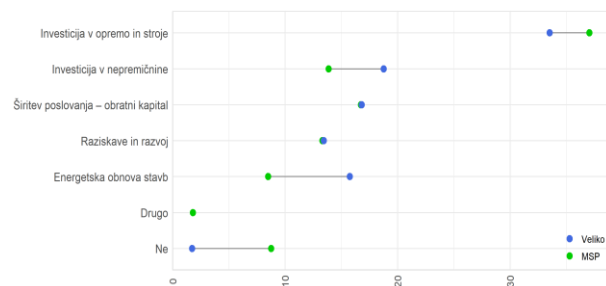
V 2021 je prišlo do obrata in podjetja v 2022 pričakujejo boljšo dostopnost do zunanjega financiranja, kot pa so v 2020 za 2021. MSP v 2022 pričakujejo izboljšanje dostopnosti za vse vire financiranja, medtem ko velika podjetja pričakujejo poslabšanje dostopnosti za privarčevani zaslužek ali prodajo sredstev in oba bančna vira (neto

pričakovana dostopnost je negativna). Največ MSP pričakuje izboljšanje dostopnosti za privarčevani zaslužek oziroma prodajo sredstev in lastniški kapital. Velika podjetja pričakujejo izboljšanje dostopnosti do lizinga, odkupa kratkoročnih terjatev oziroma faktoringa in drugega zunanjega financiranja.

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Neto pričakovanje o dostopnosti je izračunano kot razlika med odgovori »Se bo izboljšala« in »Se bo poslabšala«.

PLANIRANE INVESTICIJE V 3 LETIH

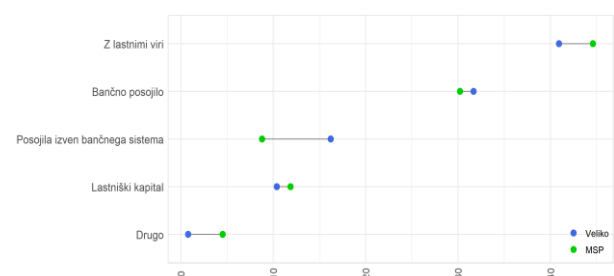

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

Tudi v 2021 namerava večina podjetij investirati v naslednjih treh letih. Samo 9 % MSP in 2 % velikih podjetij je odgovorilo, da ne nameravajo investirati v naslednjih treh letih. Delež podjetij, ki ne namerava investirati, se med leti le malo spreminja. Največ podjetij bo investiralo v opremo in stroje, v nepremičnine in širitev poslovanja. Od 2018 se zelo povečuje delež velikih podjetij, ki načrtujejo investicije v energetska obnova stavb; v 2018 je bilo takih samo 5 % velikih podjetij, medtem ko jih je bilo v 2021 že 15 %.

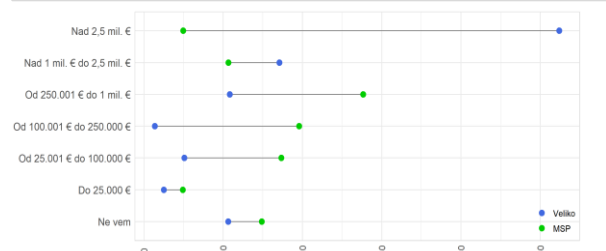
VIRI FINANCIRANJA PLANIRANIH INVESTICIJ

Podjetja nameravajo financirati planirane investicije predvsem z lastnimi viri in bančnim posojilom. Manj pomembna vira financiranja sta posojila izven bančnega sistema, ki jih namerava uporabiti več velikih podjetij, ter lastniški kapital, kjer pa razlik med obema vrstama podjetij ni. V 2021, glede na 2020, se je zmanjšal delež podjetij, ki nameravajo uporabiti bančne vire za financiranje.

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so na vprašanje o planiranih investicijah odgovorila, da bodo investirala. Podjetje je lahko izbralo več odgovorov.

PREDVIDEN OBSEG PLANIRANIH INVESTICIJ

Vir: Anketa BS. Podjetja, ki so na vprašanje o planiranih investicijah odgovorila, da bodo investirala. Podjetje je lahko izbralo en odgovor.

Predviden obseg zunanjih virov financiranja za planirane investicije se ne spreminja veliko med leti. Največ velikih podjetij bo investiralo nad 2,5 milijonov evrov, medtem ko bo večina MSP investirala manj od milijona evrov.

Vpliv epidemije COVID na poslovanje

Najpomembnejše ugotovitve:

V 2021 je vpliv epidemije na podjetja manjši kot v 2020. Podobno kot v 2020, so podjetja v 2021 najprej prilagodila stroške za poslovna potovanja (poslovna potovanja so tudi zelo omejena zaradi epidemije oziroma se vedno bolj uporabljajo videokonference) in investicije, sledili so stroški za zaposlovanje, oglaševanje in osnovna sredstva, najkasneje pa so prilagodila stroške za raziskave in razvoj ter plače.

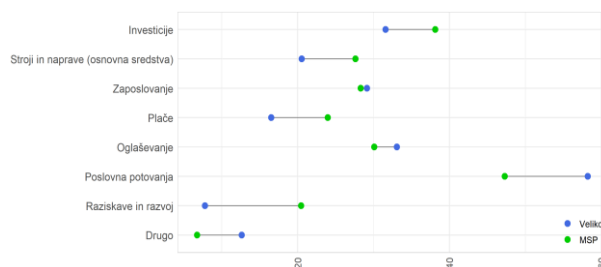
Tako v 2021 kot v 2020 je **vpliv epidemije na podjetja najbolj negativen na promet oziroma prihodek od prodaje, povpraševanje, stroške poslovanja in stroške proizvodnje ali dela.** V 2021 pa so podjetja zelo izpostavila negativen vpliv epidemije na cene inputov v proizvodnji in dobavne verige.

V 2021, kot v 2020, sta največja **problema, s katerim se soočajo podjetja, odsotnost z dela in stroški poslovanja.** V 2021 se je zelo **povečal pomen premagovanje težav v proizvodni verigi**, medtem ko se je pomen upravljanje denarnega toka in povpraševanje zmanjšal. Pridobitev državne pomoči za podjetja ni predstavljala problema.

V 2021 je **manj podjetij zaprosilo za državne spodbude**, daleč največ vlog (več kot 90 %) so podjetja vložila za ukrepe na področju plač, precej manj za ukrepe na področju davkov (manj kot 25 %) in dodatne finančne spodbude podjetjem, za ostale spodbude pa je zaprosilo manj kot 10 % podjetij. Večina podjetij, ki so vložila vlogo, so tudi prejela sredstva, pri tem pa so bila velika podjetja praviloma uspešnejša kot MSP. Okoli 15 % podjetij tudi pričakuje, da bodo morali **vračati državne spodbude.**

PRILAGAJANJE STROŠKOV ZARADI EPIDEMIJE

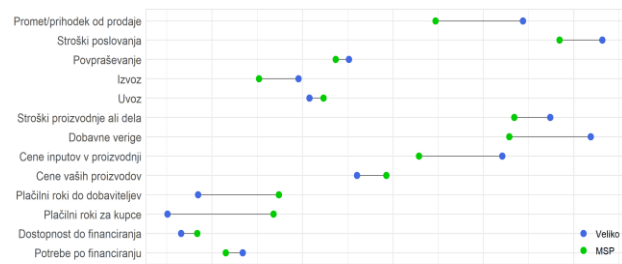
Tako v 2020 kot v 2021 so podjetja najhitreje prilagodila stroške za poslovna potovanja in investicije, sledili so stroški za oglaševanje, zaposlovanje in osnovna sredstva, **najkasneje pa so prilagodila stroške za raziskave in razvoj ter plače.**

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 – najhitreje prilagodili« in »4 – hitro prilagodili«.

VPLIV EPIDEMIJE

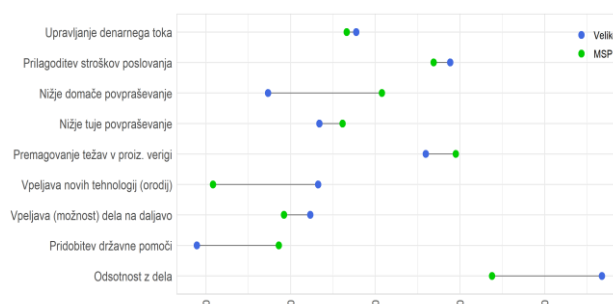
Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »1 – zelo negativno« in »2 – negativno« vpliva na dejavnik.

POMEN DEJAVNIKOV V EPIDEMIJI

V 2021, glede na 2020, je samo **odsotnost z dela predstavljala večji problem za obe vrsti podjetij.** Za MSP se je povečal pomen premagovanja težav v proizvodni verigi, za velika podjetja pa vpeljave novih tehnologij, medtem ko je pomen vseh ostalih dejavnikov padel.

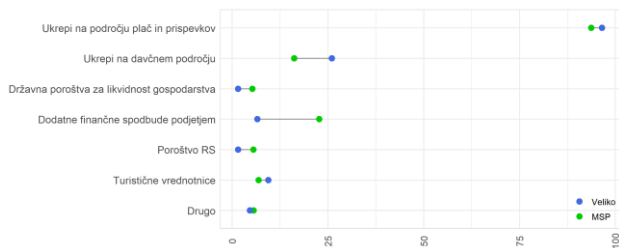
Pridobitev **državne pomoči** v 2021 za večino podjetij **ni predstavljala velikega problema.**

Vir: Anketa BS. Vsa podjetja.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo odgovora »5 – dejavnik predstavlja velik problem« in »4 – predstavlja problem« v epidemiji.

DRŽAVNE SPODBUDE

Vir: Anketa in preračun BS. Podjetja, ki so vložila vlogo.

Opomba: Podatki na grafikonu vključujejo podjetja, ki so vložila vlogo za posamezno spodbudo in odgovorila »Da, smo prejeli«.

Opomba 2: Posojila javno spodbujevalnega sistema so posojila SID banke, Slovenskega podjetniškega sklada (SPS), Slovenskega regionalnega razvojnega sklada (SRRS) in Slovenske turistične organizacije (STO).

V 2021, glede na 2020, je za 20 odstotnih točk manj velikih podjetij in za 8 odstotnih točk manj MSP zaprosilo za državne spodbude. Od tega je **večina okoli 95 % obeh vrst podjetij zaprosilo za spodbude na področju plač in prispevkov**, sledile so spodbude na davčnem področju in dodatne finančne spodbude. Za vse ostale spodbude pa je zaprosilo malo, pod 10 % podjetij.

Večina podjetij, ki so vložila vlogo, so tudi prejela sredstva, pri tem pa so bila velika podjetja praviloma uspešnejša kot MSP.

Okoli 14 % velikih podjetij in 16 % MSP pričakuje, da bodo morali **vračati prejete spodbude**.

DODATNO MNENJE

Podjetja smo na koncu vsakega dela ankete vprašali ali imajo dodatno mnenje. Glede na to, da je stanje na področju financiranja v 2021 boljše kot v 2020, se je tudi število podjetij, ki so oddala dodatno mnenje zmanjšalo. V 2021 je približno 60 podjetij oddalo dodatno mnenje o zunanjem financiranju (140 v 2020) in 48 o epidemiji (135 v 2020). Še vedno je več negativnih kot pozitivnih mnenj, se pa je število pozitivnih mnenj povečalo. Precej je tudi mnenj podjetij o njihovem položaju ter situaciji na področju zunanjega financiranja.

V prvem delu o **zunanjem financiranju**, se je največ mnenj nanašalo na banke (12), na dostopnost do zunanjega financiranja (4), državo in njene institucije (3) ter splošnega stanja na trgu (4). Podjetja se glede bank pritožujejo zaradi (i) neodzivnosti, nefleksibilnosti in nepripravljenosti za sodelovanje (3) in (ii) slabšanja pogojev (3). Po drugi strani pa so podjetja (3) izpostavila, da se je dostopnosti do bančnega financiranja izboljšala. Tudi glede splošne dostopnosti do zunanjega financiranja smo prejeli samo pozitivna mnenja (4), medtem ko glede splošne situacije na trgu podjetja (4) izražajo zaskrbljenost glede prihodnosti.

V dodatnem mnenju glede **epidemije** so podjetja izpostavila druge probleme kot v letu 2020. Izpostavila so, da: (i) so se povečali stroški materiala za spoštovanja ukrepov (5); (ii) postopki na državnih enotah podaljšali (4), zaradi omejenega delovanja državnih institucij in pomanjkanja referentov; (iii) neprestano spreminjanje ukrepov otežuje poslovanje (3). Podjetja (5) so tudi pozvala proti zapiranju države in poudarila, da je prisotna negotovost in da so zaradi tega omejila poslovanje (3). V 2020 se je največ mnenj podjetij nanašalo na državno pomoč in ukrepe.

METODOLOŠKE OPOMBE

Začasni podatki

Podatki ankete za predpreteklo leto (2019) so začasni, ker še ni končnih podatkov o številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Podatki ankete za tekoče leto (2020) so začasni, ker podatkov o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti podjetja še ni. Za preračun anketnih podatkov anketnega leta smo uporabili podatke o skupnem številu zaposlenih po dejavnosti in velikosti iz predhodnega leta.

Uteževanje podatkov

V anketi o virih financiranja podjetij so podjetja razdeljena po stratumih glede na velikost in dejavnost. Za izračun **podatkov po stratumih** uporabimo **vzorčne uteži**, ki so enake obratni vrednosti verjetnosti izbora v vzorec s tem, da so popravljene za neodgovor. Predpostavljamo tudi, da se »neodgovor« ne razlikuje bistveno od odgovora.

Pri seštevanju (agregiranju) podatkov v podatke po velikosti, dejavnosti in za vsa podjetja pa se soočimo s težavo, saj je število podjetij v posameznem stratumu zelo različno. Na primer velikih podjetij je malo, mikro podjetij pa veliko. Zato pri agregiranju podatkov po dejavnostih, odgovori mikro podjetij pretehtajo odgovore vseh ostalih tipov podjetij in je rezultat za dejavnost zelo podoben odgovoru mikro podjetij iz te dejavnosti.

Zato se pri **agregiranju kvalitativnih podatkov**, podjetjem določi utež, ki odraža njihovo pomembnost v gospodarstvu (**utež velikosti**). Za izračun agregiranih podatkov po velikosti oziroma dejavnosti, smo uporabili podatke SURS o skupnem številu zaposlenih v dejavnosti za posamezno velikost podjetja.

Finančna vrzel

Izračun kazalnika finančne vrzeli temelji na metodologiji ECB. ECB¹ pri pripravi kazalnika izhaja iz vprašanj o potrebah (povpraševanju) po posameznih dejavnostih in njihovi dostopnosti (ponudbi). Tako izračunana finančna vrzel meri razkorak med potrebami (povpraševanjem) in dostopnostjo (ponudbo) zunanjih virov.

Na podlagi odgovorov podjetij na vprašanji o dostopnosti in potrebah po finančnih virih ugotovimo **finančno vrzel** (obojestranska, enostranska,

nevtralna) na ravni podjetja in nato podjetjem določimo ustrežno utež.

Obojestranska sprememba finančne vrzeli pomeni, da so se hkrati povečale potrebe in poslabšala dostopnost (finančna vrzel se je povečala; utež 1) in obratno, potrebe so se zmanjšale in dostopnost izboljšala (finančna vrzel se je zmanjšala; utež -1). *Enostranska sprememba finančne vrzeli* se nanaša na podjetja, ki so za en dejavnik, dostopnost ali potrebe, odgovorila, da se je povečal oziroma zmanjšal, za drug dejavnik (potrebe ali dostopnost) pa so odgovorila, da je ostal nespremenjen. Enostranski spremembi finančne vrzeli pripišemo uteži 0,5 ali -0,5. *Nevtralna sprememba finančne vrzeli* velja za podjetja, ki so na obe vprašanji odgovorila, da se stanje ni spremenilo oziroma da se je en dejavnik spremenil v eno smer in drugi v nasprotno smer. Za nevtralno spremembo finančne vrzeli uporabimo utež 0.

V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so na vprašanje o uporabi finančnih virov² odgovorila, da so določen vir uporabila v preteklem obdobju oziroma da je določen vir za njih relevanten.

Na podlagi teh podatkov izračunamo **neto finančno vrzel za finančni vir** kot povprečje uteži (finančnih vrzeli) podjetij za finančni vir. Neto finančno vrzel množimo s 100, da jo izrazimo v odstotkih. S tem kazalnikom merimo razliko med deležem pozitivnih in deležem negativnih odgovorov za posamezen finančni vir. *Z* neto finančno vrzeljo za vire opredelimo neuskkljenost med dostopnostjo in potrebami po finančnih sredstvih. *Če je kazalnik pozitiven*, so se po mnenju podjetij njihove potrebe po finančnih virih povečale bolj, kot se je izboljšala dostopnost, kar pomeni, da se je finančna vrzel povečala. Obratno velja, *če je kazalnik negativen*; povečanje potreb po finančnih virih je bilo manjše od izboljšanja dostopnosti, finančna vrzel se je znižala.

Skupni kazalnik finančne vrzeli za vse vire financiranja izračunamo tako, da podatke po virih združimo (povprečje) v kazalnik finančne vrzeli za podjetje. Na podlagi tega pa izračunamo skupni kazalnik (povprečje) za vsa podjetja in po velikosti podjetij (slika 15). Kazalnik finančne vrzeli je pozitiven, ko so potrebe po zunanjih virih financiranja večje od dostopnosti zunanjih virov. Če se potrebe po zunanjih virih financiranja povečujejo in njihova dostopnost znižuje, se finančna vrzel povečuje, in obratno, če se potrebe znižujejo in dostopnost izboljšuje, se finančna vrzel znižuje.

¹ Članek o metodologiji izračuna kazalnika finančne vrzeli je objavljen na: <https://www.bis.org/ifc/publ/ifcb36s.pdf>.

² Upoštevamo naslednje zunanje vire financiranja: (i) bančno posojilo, (ii) komercialni kredit, (iii) lastniški

kapital (iv) prekoračitev na tekočem računu, kreditna linija, negativno stanje na kreditnih karticah in (v) lizing. V izračunu upoštevamo samo podjetja, ki so v tekočem ali v preteklih letih uporabila vir zunanjega financiranja.